

Història d'un paradís de cinc estrelles

Hotel Formentor

Enclavat en un quist paradisiàc des de fa 61 anys, va ser el primer hotel de luxe instaurat a Mallorca. Avui figura als mapes amb l'entitat d'una població i és punt de cita de personalitats mundials

Quan Gerardo Diego va dir "Hay que ponerle a la belleza un nombre: Formentor" no anava errat en els seus judicis. Perquè és ben cert que les platges de Formentor, una illa dins l'illa, tenen ressonàncies de paradís inaccessible, de lloc de privilegi. Encara que, quan Jaume I, el 1229, s'instal·là a Mallorca i n'inicià el repartiment, les terres de Formentor no foren especialment cobejades pels seus cavallers. Aleshores constituïen una blatera immensa, a la qual només es podia accedir pels camins de la mar. L'any 1231 trobam documentats els seus primers propietaris: Bernat Spaniel i Bernat de Guadellis. Després, la llista amb els noms dels propietaris es prolonga. Des del segle disset pertany a la família Costa, com a caprici conservat a causa de la seva rara bellesa o mantingut, potser, per manca de compradors que s'interessin en les dues mil quatre-centes quarterades de terreny, de les quals només trenta eren cultivables.

Així, doncs, fins el 1928 no foren comprades ni venudes i el camp de blat es convertí, al llarg dels segles, en boscos de pins. Cada any, en apropar-se l'estiu, els Costa anaven a Formentor per mar des de Pollença. Estiuejaven a Ses Cases Velles. Allà va ser on Miquel Costa i Llobera, el poeta pollencí, confeigí els seus versos dedicats a un pi que ha esdevingut gairebé mític: "Mon cor estima un arbre. Més vell que l'olivera,/més poderós que el roure, més verd que el taronger,/conserva de ses fulles l'eterna primavera,/i lluita amb les ventades que atupen la ribera,/com un gegant guerrier".

El pi de Formentor és, segurament, un dels poemes més coneguts i repetits pels mallorquins.

Fou en els anys vint que vengué a Mallorca Adan Dielh, un argentí somniador, més esplèndid mecenes del que li per-



Hotel Formentor, una engruna de paradís.

metia la seva fortuna personal, que, abans d'arribar a Mallorca, havia descobert Europa, i en concret París, ciutat que el fascinà absolutament. Després de les fastuoses experiències a la Ville Lumière, on l'art, la música, la pintura i la filosofia trobaren refugi i protecció, es decidí a descobrir paratges nous. Absolutament enamorat de les platges de Formentor, va comprar l'heretat a la família Costa per cinc-centes mil pessetes. Volia construir-se una residència a l'antic embarcador de Sa Posada, molt prop de la platja des Pi de Sa Posada, on acollir els seus amics, artistes i intel·lectuals d'arreu del món.

Va ser precisament un d'ells, Tita Ciudadini, també argentí i creador de l'Escola Pollencina de Pintura, qui li aconsellà de baratar d'idea i de fer-hi un hotel. Un casal amb tots els luxes que pogués atraure milers de visitants. Aprofitant un buit de terreny originat per un incendi

que destruí un redòs de pins, començaren unes obres conflictives i polèmiques. Plenes de dificultats, perquè eren molts els obstacles a vèncer en intentar construir la zona. Ben aviat, la instal·lació de l'enllumenat elèctric i el telèfon, la construcció d'una carretera d'accés a partir del vell camí del far, la recerca d'aigua potable —necessitats fonamentals per a la vida als paratges escollits—, foren problemes a resoldre. Des del principi, Dielh revolucionava els sistemes de construcció: va proposar la jornada de vuit hores amb el treball ininterromput de tres brigades de peons fent tornos. I, finalment, el maig de 1929, amb les obres llestes i l'edifici a punt, es duqué a terme la festa d'inauguració. Un buffet sense precedents a la Mallorca de l'època.

Amb l'hotel ornamentat amb randes esplèndides fetes a mà per broadores mallorquines i el celler ple dels vins més



1929: festa inaugural amb ball al jardí.



Primers banyistes estrangers hostatjats a l'hotel.



Esquerra: els primers cotxes. Dreta: habitació inaugurada per Wiston Churchill.



exquisits, el Formentor obria les seves portes.

Conten les anècdotes que fan referència als començaments, que les primeres clients que hi anaren eren angleses. Dues senyores grans que, com tots, hagueren d'arribar per mar al lloc escollit per a l'estiu. Marejades i nervioses per la tempesta que havien hagut de patir durant el viatge, estaven a punt d'una crisi d'histèria. En un intent de tranquil·litzar-les, el mateix Dielh va sortir a rebre-les voramar i elles, creient que es tractava d'un servent, li donaren una pesseta de propina. Durant molts anys, l'argentí assegurarà que, gràcies a l'hotel, havia guanyat l'única moneda de la seva vida. Dielh s'arruïnà arran d'aquell negoci i, amb Formentor, va perdre la col·lecció de pintures, la biblioteca particular, les amistats... També la casa de Pollença, la primera pertinença que havia tengut a l'illa.

Va ser Joan Buadas, mallorquí interessat en Formentor i dotat d'una certa experiència professional, qui es convertí en el re-creador de l'actual hotel. Mentre Joan era l'home de les obres i les transformacions contínues —ell va ser el creador dels jardins—, el seu fill, Tomeu, impulsà el lloc com un escenari de grans esdeveniments. L'any 1955, Formentor hostatjava els participants del I Congrés Lul·lístic Internacional i s'omplia de cardenals il·lustres i de filòsofs eminents. Alguns anys després s'iniciaren les Converses Poètiques de Formentor i, més endavant, els Col·loquis Internacionals sobre Novel·la, que desemboquen el 1960 en la creació del Premi Formentor de Novel·la, el més ben dotat del món, amb deu mil dòlars i l'edició internacional de l'obra premiada. Per la concessió d'aquest premi insòlit, s'hi reuneixen els editors més importants d'Europa i els escriptors més prestigiosos.

Personatges com Windsor, els prínceps de Gal·les, Churchill, Slaverria, Gómez de la Serna, Montherland, Miguel Delibes, Vicente Aleixandre, Charles Chaplin, Onassis, i molts altres... han fet estades, més o menys llargues, a les platges de Formentor. I potser tots ells han descobert que en un paisatge fet poema per Miquel Costa i Llobera, dibuixat per Anglada Camarasa, Dionís Bennàssar o Joan Miró, salvat de la balearització que destrueix altres punts illencs, voltat de pineda i de mar, encara és possible trobar-hi una engruna del paradís.

Maria de la Pau Janer